

پژوهشگاه

علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

دولت و امنیت اقتصادی در ایران؛ تزامات سیاسی امنیت اقتصادی

مسجد کمالی زاده

استادیار گروه علوم سیاسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی

سعید عطار

استادیار گروه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

سرشناسه	کمالی زاده، محمد، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور	دولت و امنیت اقتصادی در ایران؛ الزامات سیاسی امنیت اقتصادی / محمد کمالی زاده، سعید عطار؛ ویراستار مهدی سعیدی
مشخصات نشر	تهران: جهاد دانشگاهی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۲۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۱۷۲-۳۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	امنیت اقتصادی - ایران - سیاست دولت
موضوع	Economic security - Government policy-- Iran
شماره افزوده	عطار، سعید، ۱۳۶۰-
شناسه افزوده	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
سلسله ان داده	Institute of Humanites and Social Studies :
رده بندی کنگره	HC۴۸۰/ک۸۵۹۱۳۹۶ :
رده بندی دیسی	۳۳۹/۲۲۰۹۹۵ :
شماره کتابخانه ملی	۵۰۹۲۱۳۸ :

دولت و امنیت اقتصادی در ایران؛ الزامات سیاسی امنیت اقتصادی

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی

ویراستار: مهدی سعیدی

تایپ و صفحه آرایی: مهدی سعیدی

چاپ اول: فروردین ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان دانشگاه،

خیابان وحید نظری، شماره ۴۷

تلفن: ۶۶۴۹۷۵۶۱-۲

دورنگار: ۶۶۴۹۲۱۲۹

E-mail: ihssr@acecr.ac.ir

www.ihss.ac.ir

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۲۳	بخش اول: چارچوب نظری؛ دولت کارآمد و امنیت اقتصادی
۲۵	مقدمه
۲۹	فصل اول: کارآمدی دولت و بوروکراسی کارآمد
۳۱	۱. چیستی کارآمدی
۳۲	۲. دولت کارآمد
۳۲	۱-۲. قدرت زیربنایی و کارآمدی دولت
۳۴	۲-۲. نظریات کارکردگرا-سازگار کارآمدی دولت
۳۵	۳-۲. نظریه نظام‌ها: کارآمدی و سرفیت دولت
۴۹	۳. بوروکراسی و کارآمدی دولت
۴۹	۱-۳. نقش بوروکراسی در کارآمدی دولت
۵۶	۳-۶. دولت ناکارآمد و نظریه «دولت ورشکسته»
۶۵	فصل دوم: امنیت اقتصادی و کارآمدی دولت
۶۷	۱. چیستی امنیت اقتصادی
۶۸	۲. چارچوب تحلیلی امنیت اقتصادی
۶۸	۱-۲. مفهوم امنیت در اندیشه اقتصادی
۷۱	۲-۲. اقتصاد سیاسی امنیت اقتصادی: الگوهای نظری
۷۴	۳-۲. سطوح تحلیل امنیت اقتصادی
۷۷	۲-۴. رویکرد ساختاری-سیاسی به امنیت اقتصادی
۷۸	۳. شیوه‌های ارزیابی امنیت اقتصادی
۷۸	۳-۱. سنجش امنیت اقتصادی
۸۲	۳-۲. شاخص‌های سنجش امنیت اقتصادی
۹۰	۴. دولت و امنیت اقتصادی
۹۰	۴-۱. عوامل مؤثر بر امنیت اقتصادی

۹۲	۲-۴. کارآمدی دولت و امنیت اقتصادی
۹۸	۳-۴. پیامدهای نبود امنیت اقتصادی
۱۰۴	جمع‌بندی
۱۱۱	بخش دوم: دولت کارآمد و امنیت اقتصادی در ایران
۱۱۳	مقدمه
۱۱۹	فصل سوم: دولت و امنیت اقتصادی در ایران عصر جدید
۱۲۱	۱. ماهیت دولت در ایران عصر جدید
۱۲۲	۲. دولت رانتیر
۱۲۲	۱-۱. دولت رانتیر در ایران
۱۲۵	۲-۲. دولت رانتیر سرد در ایران
۱۲۹	۳-۲. دولت رانتیر بزرگ، خصلت‌های نظام گوانزی و فساد در ایران
۱۳۶	۳. رابطه دولت و جامعه: وابستگی دوسویه و تنگناهای دولت در ایران
۱۴۲	۴. نهادهای مرازی (اثلاث) سیاسی ناپایدار در ایران
۱۴۶	۵. هویت، ایدئولوژی و سیاست قانون اساسی در ایران
	فصل چهارم: دولت و امنیت اقتصادی در ایران پس از انقلاب: تنگناهای سیاسی امنیت اقتصادی
۱۵۵	
۱۵۷	۱. امنیت اقتصادی در ایران: دام‌های امنیتی
۱۵۷	۱-۱. ریسک اقتصادی
۱۶۰	۲-۱. رشد واقعی اقتصاد (رشد بدون نفت)
۱۶۶	۲. امنیت اقتصادی در ایران: تحلیل تجربی
۱۶۶	۱-۲. امنیت اقتصادی و ظرفیت کاربرد مشروع زور
۱۶۹	۲-۲. امنیت اقتصادی و ظرفیت استخراجی
۱۷۳	۳-۲. امنیت اقتصادی و ظرفیت تنظیمی
۱۷۵	۴-۲. امنیت اقتصادی و ظرفیت حفظ انسجام درونی نهادهای دولت
۱۷۸	۵-۲. امنیت اقتصادی و ظرفیت باز توزیعی
۱۸۰	جمع‌بندی
۱۸۳	نتیجه‌گیری
۱۸۹	راهکارهای پیشنهادی: حدس‌ها و گمان‌ها
۱۹۹	منابع

سخن پژوهشگاه

گروه پژوهشی علوم سیاسی و روابط بین‌الملل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاددانشگاهی در قریب به دو دهه‌ای که از آغاز فعالیت‌هایش سپری می‌شود، مطالعات دولت در ایران» را حوزه اصلی مطالعاتی خود قرار داده و در سال‌های گذشته پژوهش‌های گسترده و مستمری را در این حوزه انجام داده است. در این زمینه در مکتب پژوهش‌های گروه در قالب دو شبکه برنامه به انجام رسیده است. در شبکه برنامه اول، تأثیر جهانی شدن بر تحولات دولت در ایران، در سطوح و ابعاد مختلف، بررسی شد و در شبکه برنامه دوم، بررسی الزامات سیاسی - نهادی کارآمدی دولت جمهوری اسلامی ایران در قالب ۷ طرح مستقل در دستور کار قرار گرفته است. هدف اصلی گروه علوم سیاسی در طراحی و اجرای شبکه برنامه اخیر، پاسخگویی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و چالش‌های مبتلابه دولت در ایران، یعنی مسئله کارآمدی در حوزه‌های مختلف سیاست‌گذاری و اجرایی در کشور است. یکی از مهم‌ترین طرح‌های انجام شده در قالب این شبکه برنامه، طرح «الزامات سیاسی کارآمدی اقتصادی دولت جمهوری اسلامی ایران» است که به طرز ویژه چالش‌ها و تنگناهای سیاسی - بوروکراتیک دولت جمهوری اسلامی در حوزه مدیریت اقتصادی را بررسی و تحلیل کرده است. امید است نتایج این طرح، که اینک به صورت کتاب حاضر در اختیار علاقه‌مندان به این حوزه قرار گرفته است، بتواند در حد بضاعت خود پاسخگوی برخی دغدغه‌های موجود در این زمینه باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاددانشگاهی از نویسندگان و پژوهشگران محترم این اثر، اعضای محترم شورای علمی گروه پژوهشی علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، رئیس محترم پژوهشکده علوم انسانی، اعضای محترم

شورای انتشارات پژوهشگاه و پژوهشگر ارجمند جناب آقای اصغر زارع کهنمویی که در تدوین و انتشار این کتاب منشأ اثر بوده‌اند، قدردانی می‌کند. از همکاران اداره ترویج یافته‌های پژوهشی و نشر آثار علمی، بویژه جناب آقای سیدابوالفضل موسویان (مدیر) و جناب آقای رضا صدیقی ممان (کارشناس) که در چاپ اثر تلاش‌های درخوری انجام داده‌اند نیز سپاسگزاریم.

پژوهشگاه

علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

فروردین ۱۳۹۷

www.ketab.ir